

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.
Серія: Ветеринарні науки

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies.
Series: Veterinary sciences

ISSN 2518–7554 print
ISSN 2518–1327 online

doi: 10.32718/nvlvet11907
<https://nvlvet.com.ua/index.php/journal>

UDC 619:174:614.253.4

Professional ethics of a veterinary doctor: dilemmas, stress, morality

S. V. Hural'ska[✉], T. S. Budnik, O. V. Pinskyi, T. F. Kot, V. V. Zakharin, L. G. Yentukh, V. L. Shnaider

Polissia National University, Zhytomyr, Ukraine

Article info

Received 22.05.2025
Received in revised form
23.06.2025
Accepted 24.06.2025

Polissia National University,
Stary Boulevard, 7, Zhytomyr,
10008, Ukraine.
Tel.: +38-067-410-91-56
E-mail: gural'ska@ukr.net

Hural'ska, S. V., Budnik, T. S., Pinskyi, O. V., Kot, T. F., Zakharin, V. V., Yentukh, L. G., & Shnaider, V. L. (2025). Professional ethics of a veterinary doctor: dilemmas, stress, morality. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary sciences, 27(119), 45–50. doi: 10.32718/nvlvet11907

In the modern conditions of professional activity of a veterinarian, there is an increase in the number of stressful situations, which is due to both objective factors and subjective aspects related to emotional burnout and the need to make complex ethical decisions. The professional ethics of a veterinarian is a system of moral principles, norms and rules of conduct that regulate the relationship between the doctor, animal owners, colleagues and society as a whole. Veterinary professional ethics is formed at the intersection of general medical ethics, bioethics and the specifics of interaction with animals as patients, who, unlike people, are not able to independently express their own needs and problems. The article presents the results of a survey of practicing veterinary doctors regarding moral dilemmas and stress factors that they encounter in daily clinical practice. Doctors with different levels of professional experience participated in this study, which made it possible to assess the influence of work experience on the perception of stressful situations. As part of the questionnaire, an analysis of the quantitative ratio of general practitioners and narrow-profile specialists was carried out. The study materials highlight the main problems of morality at work, which include conflicts between professional duties, own ethical beliefs and expectations of animal owners. Data analysis allowed us to outline a number of questions that are most significant in the development of moral burnout and a decrease in the psycho-emotional stability of specialists. Lack of team interaction, a low level of collegial support and the absence of psychological assistance in the team can affect the quality of veterinary care. In the context of growing challenges in veterinary practice in Ukraine, which are caused by economic instability, war and an increase in the emotional load on specialists, the implementation of measures to reduce psycho-emotional stress is becoming particularly relevant.

Key words: professional ethics, veterinary practice, emotional stress, moral contradictions, moral and ethical principles.

Професійна етика лікаря ветеринарної медицини: дилеми, стрес, моральність

С. В. Гуральська[✉], Т. С. Буднік, О. В. Пінський, Т. Ф. Кот, В. В. Захарін, Л. Г. Євтух, В. Л. Шнайдер

Поліський національний університет, м. Житомир, Україна

У сучасних умовах професійної діяльності ветеринарного лікаря спостерігається зростання кількості стресових ситуацій, що зумовлено як об'єктивними факторами, так і суб'єктивними аспектами пов'язаними з емоційним вигоранням та необхідністю ухвалювати складні етичні рішення. Професійна етика ветеринарного лікаря є системою моральних принципів, норм та правил поведінки, які регулюють взаємовідносини між лікарем, власниками тварин, колегами та суспільством в цілому. Ветеринарна професійна етика формується на перетині загальномедичної етики, біоетики та специфіки взаємодії з тваринами як пацієнтами, які на відміну від людей не здатні самостійно виражати власні потреби та проблеми. У статті представлено результати опитування практикуючих лікарів ветеринарної медицини щодо моральних дилем та стресових факторів, з якими вони стикаються у щоденній клінічній практиці. У межах даного дослідження взяли участь лікарі з різним рівнем професійного досвіду, що дозволило оцінити вплив стажу роботи на сприйняття стресових ситуацій. У рамках анкетування було здійснено аналіз кількісного співвідношення лікарів загальної практики та вузькопрофільних спеціалістів. Матеріали дослідження висвітлюють основні проблеми

моральності у роботі, які включають конфлікти між професійними обов'язками, власними етичними переконаннями та очікуваннями власників тварин. Аналіз даних дозволив окреслити ряд запитань, які є найбільш значущими у розвитку морального вигорання та зниженні психоемоційної стійкості фахівців. Нестача командної взаємодії, низький рівень колегіальної підтримки та відсутність психологічної допомоги в колективі можуть відображатись на якості надання ветеринарної допомоги. В умовах зростаючих викликів у ветеринарній практиці України, що обумовлені економічною нестабільністю, воєнним станом та збільшенням емоційного навантаження на фахівців, впровадження заходів для зниження психоемоційного напруження набуває особливої актуальності.

Ключові слова: професійна етика, ветеринарна практика, емоційна напруга, моральні суперечності, морально-етичні засади.

Вступ

Термінологічне тлумачення поняття етики має грецьке коріння — слово “ethos” означає характер або звичаї. Етика, як наука займається питаннями та дослідженнями допустимого чи недоречного і стосується моральних зобов'язань та відповідальності (Vettical, 2018). Розвиток інтенсивного тваринництва, технологічні досягнення та діджиталізація, впровадження новітніх методів генної інженерії, зростання обсягів досліджень із використанням лабораторних тварин, посилення соціального та економічного значення домашніх тварин сприяли трансформації ролі ветеринарного фахівця в сучасному соціумі. Тісний взаємозв'язок між людьми та тваринами сприяв появі великої кількості фахівців ветеринарної справи (Rollin, 2006). Ветеринарна медицина як область із багатограними етичними вимогами здійснює свою діяльність у рамках професійних зобов'язань перед тваринами-пацієнтами, їхніми власниками, іншими ветеринарними спеціалістами та суспільством у цілому (Batchelor et al., 2015).

Етичне прийняття рішень є фундаментальною основою ветеринарної практики (Guralska et al., 2025). Ветеринарна етика передбачає інтеграцію етичних принципів для застосування моральних норм, цінностей та суджень у ветеринарній практиці (Vettical, 2018).

У рамках Болонської системи підготовки фахівців у галузі ветеринарії в Україні передбачено вивчення дисциплін, що охоплюють аспекти добробуту тварин, етики та права. Зокрема, на факультетах ветеринарної медицини Поліського національного університету здобувачі освіти вивчають дисципліну “Благополуччя тварин та етологія”, що охоплює аспекти гуманного ставлення до тварин, їхніх фізіологічних потреб та етичних норм у професійній діяльності ветеринара (Guralska et al., 2025). Ця дисципліна є частиною професійної підготовки та викладається на магістерському рівні. Завдяки активному впровадженню освітніх та наукових ініціатив спрямованих на підвищення рівня добробуту тварин та етичних стандартів у ветеринарній практиці у майбутніх практикуючих лікарів формується усвідомлення етичних аспектів при прийнятті рішень, яке є важливою складовою успішної клінічної діяльності.

Дилеми етичного характеру виникають у випадках, які стосуються доручень, відповідальності, різнорівневих завдань та вимог або особистих принципів залучених спеціалістів (Neubauer et al., 2024). Проведені раніше дослідження виявили, що моральний стрес істотно позначається на безпеці пацієнтів, пси-

хоемоційному виснаженні, ментальному стані та добробуту у професійній сфері (Kahler, 2015). Понад три тисячі років поспіль тема морального стресу є предметом дискусій серед медичних фахівців (Jameton, 2017).

Незважаючи на актуальність теми, кількість досліджень, що фіксують етичні й моральні протиріччя у ветеринарній медицині, залишається незначною. У межах нашого дослідження ми прагнули з'ясувати, як часто ветеринарні спеціалісти зіштовхуються з етичними дилемами під час професійної діяльності, що, у свою чергу, може призвести до морального стресу.

Мета дослідження

Метою досліджень було виявлення причин щодо виникнення дилем, стресу та моральних дисонансів в роботі лікарів ветеринарної медицини за сучасних умов. Для реалізації поставленої мети проводили анонімне анкетування в 11-ти клініках ветеринарної медицини м. Житомира через надсилання анкети на електронні адреси. Такий підхід було обрано з метою досягнення найвищої економічної доцільності та мінімального впливу на виконання спеціалістами професійних обов'язків. У рамках дослідження було створено анкету, яка заповнювалась анонімно практикуючими лікарями ветеринарної медицини, що дозволило забезпечити достовірність та неупередженість отриманих даних. Усі зібрані відповіді внесено до електронних таблиць та проведено статистичний аналіз за допомогою комп'ютерної програми Statistica.

Результати та їх обговорення

У професійній діяльності ветеринарного лікаря стресові фактори виникають дуже часто, що впливає на психоемоційний стан та ефективність роботи. Результати нашого дослідження показують, що моральний дистрес може призвести до розвитку вигорання та синдрому співчутливого виснаження. Нами було опитано 50 респондентів – лікарів клінічної практики приватних ветеринарних лікарень та амбулаторій міста Житомира, серед яких 75 % були лікарі жіночої статі (табл. 1). Переважна кількість учасників опитування що становила 70 % респондентів, мала стаж професійної діяльності у ветеринарній медицині понад 10 років. Переважна частка респондентів, яка приймала участь в опитуванні ідентифікувала себе, як лікарі загальної практики, лише 14 % респондентів визначили свою професійну приналежність до лікарів вузького профілю.

Таблиця 1
Соціально-демографічні параметри вибірки

Профіль учасників дослідження та їх демографічні дані	Варіанти відповідей	Результат опитування, %
Стать	Чоловіча	25
	Жіноча	75
Розподіл за віком	До 30 років	15
	30–40 років	35
	Старше 40 років	50
Професійний стаж учасників	Менше 5 років	5
	5–10 років	25
	Більше 10 років	70
Професійна спеціалізація	Лікар загальної практики	86
	Вузкопрофільний спеціаліст	14

Розвиток ветеринарної науки та впровадження новітніх діагностичних і терапевтичних технологій потребують високого рівня експертності у конкретних галузях. Глибоке розуміння патологій окремих систем організму дозволяє здійснювати більш точну діагностику та проводити більш ефективне лікування складних випадків. Крім того, підвищення рівня обізнаності власників тварин, щодо здоров'я своїх улюбленців і зростання їхніх очікувань, щодо якості медичних послуг стимулюють запит на послуги вузькопрофільних спеціалістів. Отже, зростає попит на ринку ветеринарних послуг на вузькопрофільних спеціалістів, які підвищують свою кваліфікацію в міжнародних програмах навчання та дослідженнях.

На основі проведеного анкетування ми можемо продемонструвати наступні тенденції лікарів вузької спеціалізації в м. Житомирі (рис 1).

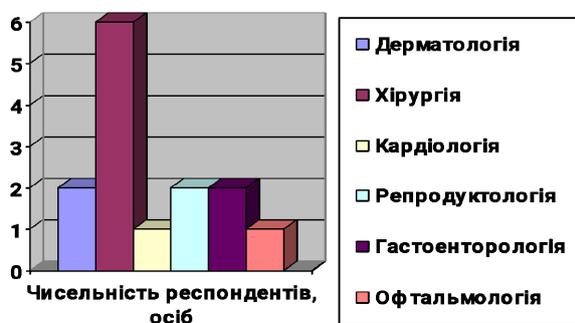

Рис. 1. Чисельність респондентів за категоріями спеціалізації

Така структура розподілу спеціалізацій свідчить про зростання потреб у вузькопрофільних фахівцях та поступовий розвиток спеціалізованої ветеринарної допомоги у регіоні. Нестача вузькопрофільних ветеринарних лікарів призводить до формування виробничих ситуацій підвищеної складності, які потенційно сприяють розвитку виробничого стресу. Під час опитування щодо частоти надходження запитів на виконання завдань, які практикуючі лікарі вважають морально або етично неприйнятними 10 % респондентів відповіли, що “Ніколи” не стикались з даною пробле-

мою, 80 % відповіли – “Іноді”, 10 % відповіли – “Часто” (табл. 2).

Анкетування дало змогу визначити найбільш етично неприйнятний запит від населення, який стосувався евтаназії абсолютно здорових тварин через небажання доглядати за ними, зміну життєвих обставин та агресивну поведінку. Близько 78 % ветеринарних лікарів зазначили, що до них надходили запити на проведення евтаназії, які вони вважали морально неприйнятними, тоді як 4 % опитуваних зазначили, що таких запитів не отримували. Фахівці залучені до процедур, що суперечать власним моральним переконанням зазвичай відчувають провину, втрату сенсу професійної діяльності і зниження рівня емпатії до пацієнтів та їхніх власників.

На запитання: “Як часто у Вашій практиці виникали ситуації, коли Ви не мали змоги діяти згідно своїх моральних принципів?” 70 % учасників відповіли “Іноді”, та 20 % – “Часто”. У ветеринарній практиці, згідно анкетування, етичні конфлікти виникають коли лікар не може діяти згідно своїх моральних принципів приблизно раз на два тижні. Найвність зовнішніх бар’єрів для гуманного лікування призводять до емоційного вигорання, почуття провини, професійної апатії лікарів (Ashall, 2023). Розуміння наслідків виконання морально неприйнятних запитів є важливим для формування етичної культури у ветеринарній практиці (Mudry et al., 2025).

У відповідь на питання стосовно “Чи часто Ви відчуваєте професійний чи емоційний дискомфорт, коли власник тварини не погоджується на лікування чи оперативне втручання, яке на Вашу думку є найбільш доцільним” 90 % опитуваних респондентів відповіло – “Часто”, 0 % – “Ніколи”, 10 % – “Іноді”. Згідно відповідей багатьох респондентів, висвітлених у відкритих коментарях головним бар’єром, який заважає їм діяти згідно своїх моральних принципів є політика клініки та фінансові обмеження роботодавців. Нестача фінансових ресурсів клієнтів є вагомим чинником, що визначає якість та обсяг ветеринарної допомоги (Neill et al., 2022). У 90 % відмови від лікування за протоколом становлять фінансові труднощі власників, які змушують лікарів шукати менш ефективні варіанти терапії, що призводить до більшого відсотку летальності.

Таблиця 2

Результати анкетування етичних дилем і морального стресу серед ветеринарних лікарів

№	Питання, пов'язані з професійною практикою	Варіанти відповідей	Результат опитування, %
1	Чи надходили до Вас під час професійної діяльності запити на виконання завдань, які Ви вважаєте морально або етично неприйнятними?	Ніколи	10
		Іноді	80
		Часто	10
2	Як часто у Вашій практиці виникали ситуації, коли Ви не мали змоги діяти згідно своїх моральних принципів?	Ніколи	10
		Іноді	70
		Часто	20
3	Як часто у Вашій практиці виникали запити на проведення евтаназії, які Ви вважали морально неприйнятними?	Ніколи	4
		Іноді	18
		Часто	78
4	Чи часто Ви відчуваєте професійний чи емоційний дискомфорт, коли власник тварини не погоджується на лікування чи оперативне втручання, яке на Вашу думку є найбільш доцільним?	Ніколи	0
		Іноді	10
		Часто	90
5	Чи часто вам доводилось стикатися з ситуаціями, коли релігійні переконання власників перешкоджали наданню належної допомоги тварині?	Ніколи	88
		Іноді	6
		Часто	6
6	Як часто Ви стикаєтесь з станами емоційного напруження чи тривожності в кінці робочого дня?	Ніколи	10
		Іноді	20
		Часто	70
7	Як часто у Вашій практиці виникали суперечності з колегами-ветеринарами стосовно найкращої стратегії ведення спільного пацієнта?	Ніколи	2
		Іноді	30
		Часто	68
8	Як часто у Вашій практиці виникали суперечності з працівниками допоміжного персоналу щодо підходу до лікування?	Ніколи	6
		Іноді	20
		Часто	74
9	Як часто у Вас з'являється емпатія до власників тварин?	Ніколи	0
		Іноді	40
		Часто	60
10	Як часто у Вас виникає внутрішній конфлікт стосовно схем надання ветеринарної допомоги?	Ніколи	45
		Іноді	25
		Часто	30

При опитуванні з приводу частоти виникнення ситуацій коли релігійні переконання власників перешкоджали наданню належної допомоги тварині, близько 88 % відповіли – “Ніколи” не стикалися з такою проблемою, 6% опитаних відповіли – “Іноді”. В відкритих відповідях опитувані зазначили, що найбільш частим переконанням серед релігійних меншин було заперечення стерилізації та кастрації тварин, обумовлено тим, що це “втручання в божественний план”. Серед коментарів лікарів були зазначені випадки заборони власниками евтаназії, як втручання в життя тварини, яке є священним. У ряді випадків релігійні традиції визначають підхід до життя та добробуту тварин (Gomez-Galan, 2025).

На запитання: “Як часто Ви стикаєтесь з станами емоційного напруження чи тривожності в кінці робочого дня?” 70 % опитуваних відповіли – “Часто”, 20 % – “Іноді”, 10 % – “Ніколи”. В результаті опитування було встановлено психоемоційні фактори, через які ветеринарні спеціалісти зазвичай знаходяться в стані емоційного напруження. Найбільш розповсюдженими відповідями опитуваних стали: втрата пацієнта, очікування “диво – лікування”, “синдром співчутливого вигорання”. Для більшості ветеринарних лікарів пацієнти не є абстрактними об'єктами лікування – вони сприймаються як індивідуальні істоти, з якими встановлюється емоційний зв'язок протягом усього періоду терапії. “Диво –лікування” як явище,

ускладнює комунікацію між лікарем та власником пацієнта, а також впливає на очікування клієнтів щодо того, що будь яка патологія може бути вилікувана швидко. Насамперед за словами лікарів, це сприйняття ґрунтується на низькій обізнаності власників тварин щодо складності діагностики та лікування у ветеринарії. Такі нереалістичні очікування клієнтів призводять до фрустрації власників та підвищеного рівня конфліктів і комунікації. Для зменшення впливу цього явища на взаємини ветеринарів та клієнтів необхідна стратегія подолання феномену “чарівної таблетки”. У відкритих відповідях анкетування щодо цього явища лікарі зазначили чотири фактори, які покращують розуміння ситуації: освітня робота з власниками; формування реалістичних очікувань ще на етапі первинної консультації; розвиток навичок ефективної комунікації ветеринарних лікарів та підтримка колективу та впровадження програм психологічної стійкості для лікарів.

Одним із малодосліджуваних, але важливих наслідків емоційного навантаження є виникнення міжособистісних труднощів у колективі ветеринарної клініки. На запитання: “Як часто у Вашій практиці виникали суперечності з колегами-ветеринарами стосовно найкращої стратегії ведення спільного пацієнта?” 68 % респондентів відповіли – “Часто”, 2 % – “Ніколи”, 30 % – “Іноді”. Особливу увагу привертає той факт, що респонденти відзначили погіршення між-

собистісних стосунків у колективі на фоні накопиченого стресу. Результати дослідження підтверджуються даними закордонних авторів [Bartman & Baldwin \(2010\)](#), які вказують на високий рівень емоційного вигорання серед ветеринарних лікарів. [Nett et al., \(2015\)](#) у своїх працях підтверджують взаємозв'язок між емоційним напруженням та труднощами в колективі, як суттєву проблему на рівні менеджменту ветеринарних закладів та на рівні системної підготовки фахівців. Отримані дані демонструють благополуччя ветеринарних лікарів, як значущий фактор, який визначає якість командної роботи.

У ветеринарній практиці ефективна командна робота є ключовим чинником успішного лікування пацієнтів. Однак психоемоційне напруження, перенавантаженість та відмінності у професійному досвіді часто стають причиною суперечностей між лікарями та асистентами щодо тактики ведення клінічних випадків. Під час аналізу анкетування у 74 % респондентів було виявлено таку проблему як суперечності лікарів з працівниками допоміжного персоналу, щодо підходу до лікування. Такі конфлікти не лише негативно впливають на мікроклімат колективу, але й можуть знижувати якість наданих послуг.

Аналіз відповідей ветеринарних лікарів та асистентів дозволив виділити основні фактори, що провокують конфлікти: різний рівень професійної підготовки, відмінності у сприйнятті пріоритетів лікування, низька культура комунікації у колективі. На відміну від лікарів-практиків асистенти не рідко керуються емпіричними підходами або власним досвідом, який може відрізнятись від сучасних доказових стандартів. Молоді фахівці схильні надмірно сумніватись в своїх рішеннях, або навпаки демонструють гіперкомпенсаторну впевненість, що може викликати протидію з боку досвідчених колег. Є думка, що відсутність глибокого знання доказових підходів до лікування призводить до побоювання старших співробітників. Отримані результати нашого анкетування узгоджуються з висновками [Cullati et al. \(2017\)](#) у сфері медичної психології стосовно необхідності вироблення чітких робочих алгоритмів для уникнення конфліктів.

Запровадження програм наставництва, регулярних командних нарад та тренінгів із розвитку комунікативних навичок дозволяє знизити ймовірність конфліктів і підвищити ефективність взаємодії в клініці.

Під впливом критики або опору колег часто виникає відчуття непевненості у власних професійних рішеннях. Тривалі зовнішні конфлікти часто мають властивість трансформуватись у внутрішні когнітивні дисонанси. Це явище було описане в працях [Schaufeli et al. \(2009\)](#), де вказано, що хронічні внутрішні суперечності є предикторами емоційного вигорання. На запитання: “Як часто у Вас виникає внутрішній конфлікт стосовно схем надання ветеринарної допомоги?” респонденти анкетування відповіли наступним чином: “Часто” – 50 %, “Іноді” – 40 %, “Ніколи” – 10 %. Внутрішні конфлікти у ветеринарних лікарів є серйозним викликом для професійного благополуччя. Їх своєчасне виявлення та корекція сприятимуть не лише покращенню психоемоційного стану персоналу, а й підвищенню якості ветеринарної допомоги. Аналіз отри-

маних даних показує, що після кількох конфліктних ситуацій у 64 % лікарів відмічали зростання сумнівів у правильності власних рішень, у 30 % респондентів відбувається зниження ініціативності, 6 % спостерігали появу професійної неадекватності.

Зниження рівня впевненості в прийнятті рішень після кількох конфліктних ситуацій є серйозним викликом для професійного розвитку і потребує роботи з емоційною стійкістю. Варто зазначити, що використання чітких діагностичних та терапевтичних алгоритмів дозволяє лікарям відчувати більше впевненості у правильності своїх рішень.

Основою для побудови довірливих стосунків з власником тварини є розуміння їх емоційного стану. [R. Merle & Kuper \(2021\)](#) у своїх дослідженнях виявили зв'язок між ефективною емпатійною комунікацією та формуванням партнерства між лікарем та власником тварини яка покращує взаємодію стосовно лікування їх улюбленця. Вчені [Ryan Dsouza et al., \(2025\)](#) у своїх роботах проаналізували співвідношення між самопочуттям лікаря та емпатією під час надання консультації пацієнтам, де з'ясували, що надмірна емоційність може призвести до “співчутливого перенавантаження”, що негативно впливає на задоволеність лікаря від роботи. Під час аналізу даних анкетування стосовно частоти появи емпатії до власників тварин, 30 % респондентів відповіли що у них емпатія з'являється – “Часто”, 25 % – “Іноді”.

Аналізуючи результати анкетування, було виявлено що у 45 % респондентів не відзначалось наявності емпатії до власників тварин на початку своєї професійної діяльності. Це свідчить про те що емпатія не є вродженою або автоматично сформованою якістю у ветеринарних лікарів, а формується поступово під впливом практичного досвіду та професійного розвитку.

Висновки

Дане анкетування дозволило виявити специфічні риси прояву стресу та моральних дилем серед практикуючих ветеринарних лікарів. Отримані дані демонструють, що професійна діяльність у сфері ветеринарної медицини супроводжується високим рівнем психоемоційного напруження, що поєднуються з необхідністю ухвалювати складні етичні рішення. Найбільш розповсюдженими моральними дилемами, з якими зустрічаються лікарі є прохання власників про евтаназію здорових тварин, відмова власників від лікування з фінансових причин, етичні конфлікти в колективі. Респонденти відмітили, що такі ситуації викликають внутрішні суперечності, зниження професійної впевненості та емоційне виснаження.

Враховуючи високий рівень професійних стресорів, важливо впроваджувати комплексні стратегії підвищення психоемоційної стійкості як на індивідуальному, так і на організаційному рівнях. Перспективним напрямком є створення програм психологічної допомоги для ветеринарних лікарів на рівні професійних асоціацій та окремих закладів. Зважаючи на світовий досвід, інтеграція таких практик у роботу

українських ветеринарних закладів є не лише бажаною а й необхідною.

Відомості про конфлікт інтересів

Автори стверджують про відсутність конфлікту інтересів.

References

- Ashall, V. (2023). Reducing Moral Stress in Veterinary Teams? Evaluating the Use of Ethical Discussion Groups in Charity Veterinary Hospitals. *Animals : an open access journal from MDPI*, 13(10), 1662. DOI: 10.3390/ani13101662.
- Bartram, D. J., & Baldwin, D. S. (2010). Veterinary surgeons and suicide: a structured review of possible influences on increased risk. *The Veterinary record*, 166(13), 388–397. DOI: 10.1136/vr.b4794.
- Batchelor, C. E., Creed, A., & McKeegan, D. E. (2015). A preliminary investigation into the moral reasoning abilities of UK veterinarians. *The Veterinary record*, 177(5), 124. DOI: 10.1136/vr.102775.
- Cullati, S., Cheval, B., Schmidt, R. E., Agoritsas, T., Chopard, P., & Courvoisier, D. S. (2017). Self-Rated Health and Sick Leave among Nurses and Physicians: The Role of Regret and Coping Strategies in Difficult Care-Related Situations. *Frontiers in psychology*, 8, 623. DOI: 10.3389/fpsyg.2017.00623.
- D'souza, R. L., George, P. R., Senthilkumar, R., Jiji, R. S., & Ajith, Y. (2025). Exploring empathy and satisfaction dynamics in veterinary medical interviews among companion animal veterinarians and pet owners in Kerala, India. *Archives of Current Research International*, 25(3), 52–59. DOI: 10.9734/acri/2025/v25i31097.
- Gómez-Galán, J. (2025). Religion, anthropocentrism, and animal ethics: An investigation in higher education. *Discover Sustainability*, 6, 535. DOI: 10.1007/s43621-025-01264-z.
- Guralska, S. V., Zakharin, V. V., Kot, T. F., Yevtukh, L. G., Pinskyi, O. V., & Shnaider, V. L. (2025). European approaches to animal welfare: Perspectives for Ukrainian veterinary education. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences*, 26(118), 124–131. DOI: 10.32718/nvlvet11817.
- Jameton, A. (2017). What Moral Distress in Nursing History Could Suggest about the Future of Health Care. *AMA journal of ethics*, 19(6), 617–628. DOI: 10.1001/journalofethics.2017.19.6.mhst1-1706.
- Kahler, S. C. (2015). Moral stress the top trigger in veterinarians' compassion fatigue: veterinary social worker suggests redefining veterinarians' ethical responsibility. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 246(1), 16–18. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25654818>.
- Merle, R., & Küper, A. M. (2021). Attitude of Veterinarians Toward Self-Informed Animal Owners Affects Shared Decision Making. *Frontiers in veterinary science*, 8, 692452. DOI: 10.3389/fvets.2021.692452.
- Montoya, A., Matthew, S. M., McArthur, M. L., & Jarden, A. (2025). Moral conflict and moral distress in veterinarians: a mixed-methods approach. *Australian veterinary journal*, 103(5), 276–286. DOI: 10.1111/avj.13408.
- Mudry, A., Truchot, D., & Andela, M. (2025). Development and longitudinal validation of the Veterinary Stressors Questionnaire. *Scientific reports*, 15(1), 21846. DOI: 10.1038/s41598-025-05965-3.
- Neill, C. L., Hansen, C. R., & Salois, M. (2022). The Economic Cost of Burnout in Veterinary Medicine. *Frontiers in veterinary science*, 9, 814104. DOI: 10.3389/fvets.2022.814104.
- Nett, R. J., Witte, T. K., Holzbauer, S. M., Elchos, B. L., Campagnolo, E. R., Musgrave, K. J., Carter, K. K., Kurkjian, K. M., Vanicek, C. F., O'Leary, D. R., Pride, K. R., & Funk, R. H. (2015). Risk factors for suicide, attitudes toward mental illness, and practice-related stressors among US veterinarians. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 247(8), 945–955. DOI: 10.2460/javma.247.8.945.
- Neubauer, V., Dale, R., Probst, T., Pieh, C., Janowitz, K., Brühl, D., & Humer, E. (2024). Prevalence of mental health symptoms in Austrian veterinarians and examination of influencing factors. *Scientific reports*, 14(1), 13274. DOI: 10.1038/s41598-024-64359-z.
- Rollin, B. E. (2006). *An introduction to veterinary medical ethics: Theory and cases* (2nd ed.). Ames, IA: Iowa State University Press. ISBN 978-1-118-70451-6
- Schaufeli, W. B., Leiter, M. P., & Maslach, C. (2009). Burnout: 35 years of research and practice. *Career Development International*, 14(3), 204–220. DOI: 10.1108/13620430910966406.
- Vettical, B. S. (2018). An overview on ethics and ethical decision-making process in veterinary practice. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 31(6), 739–749. DOI: 10.1007/s10806-018-9752-5.